

Han Kang aktiverar våra sinnen

Han Kang skriver autofiktio; hon blandar självbiografiska inslag med påhittade alltså. Det är varken prosa eller poesi utan en hybrid. På en nivå är det enkelt, inga svåra ord eller långa meningar. På en annan är det avancerat och komplext. Drömmar, minnen, symboler och historiska fakta lägger sig lager, på lager, på lager.

Han Kang ställer frågor kring hur vi kan förstå det vi upplever. Vare sig våra upplevelser är drömda, berättade, delar av ett konstverk, eller sånt som verkligen, tvivelsutan, har hänt. Hon utmanar vår mänskliga drivkraft att lägga ihop ett och ett till två. Att intellektuellt analysera och sedan sätta ord på och förmedla vidare exakt vad det är vi har framför oss. Behöver vi förstå för att beröras? För att fångas i en stark läsupplevelse? Svaret är såklart nej. Och vi som fascineras av hennes verk, vi förstår åtminstone en sak: Hon är enastående i det hon gör.

Handlingen i *Jag tar inte farväl* är inte så viktig även om det finns en story. En början och ett slut. En yttre ram. Berättelsens huvudperson, författaren Gyeongha dras in i den historiska massakern på Jeju via en vän med ursprung på ön, konstnären Inseon. Inseon har skadat sig, hamnat på sjukhus i Seoul och ber Gyeongha att åka till hennes hem på Jeju för att försöka rädda livet på hennes älskade fågel, Ama. Snö och kyla spelar en viktig roll liksom trästockar, vassa verktyg och ett planerat konstverk som tar sin utgångspunkt i en av Gyeonghas drömmar.

Jag tar inte farväl är den sydkoreanska nobelpristippade Han Kangs fjärde bok att översättas till svenska. Hon dök upp ungefär samtidigt som *Squid game*, *Parasit*, *K-pop* och *K-beauty* slog i taket och nådde ut till en bred publik i hela världen.

Från samma nation kommer det svarta, våldsamma, spöklika OCH det glättiga, ytliga och skamlöst kommersiella. Hur kan dessa extrema uttryck samexistera?

Ja, hur kan det som tidigare var en nation, sedan vapenstilleståndet 1953 vara Sydkorea och Nordkorea?

Viktigare än att förstå handlingen är att kunna relatera till det vi läser. Att texten skapar en slags mening i oss. För mig blir Han Kangs författarskap något att relatera till på flera plan. Trots att jag alltid vetat att Sydkorea är mitt födelseland väcktes inte mitt intresse förrän jag blev mamma. Jag insåg att mina barn är en del av den koreanska historien. Nu handlar inte Han Kangs berättelse om vare sig mina barn eller om mig. Om det inte är så att vi har släkt på eller från ön Jeju. Om det inte är så att min biologiska mor är en överlevare av massakern som boken handlar om.

Jag kan också relatera till Han Kangs berättarteknik. Jag som försökt men verkar helt oförmögen att skriva vare sig riktig prosa eller riktig poesi, utan hamnar mittemellan, både och, gör fiktion av fakta samt skriver och gräver för att förstå mitt eget trauma. Kanske finns den hybrida berättarform som sydkoreanska Han Kang använder, nedärvd i mina sydkoreanska gener?

Jo, för Han Kang skriver in en metanivå i sin berättelse om massakern. Kommenterar glidningarna mellan dröm och verklighet, skriver medan hon utforskar sig själv, sitt eget förhållande till och okunskap kring en historisk, obegriplig händelse, ett övergrepp och nationellt trauma som tystats ner i årtal och generationer. Vi som läsare begränsas av vår ofullständiga bild av denna mystiska, tudelade halvö i öst. Vi vet inte vad som är sant eller sannolikt. Vad som ens är möjligt i ett koreanskt samhälle.

Ett samhälle där man på liknande sätt som man tystat ner massakern på Jeju för att många år senare erkänna den och

officiellt be om ursäkt, har hanterat internationella adoptioner. Många vanliga koreaner kände inte till fenomenet förrän en stor grupp adopterade blev vuxna, började återvända och ställa frågor. När jag var där första gången 2002 fick jag ta emot officiella ursäkter och blev hedersmedborgare i en kommun i Seoul, som plåster på såren.

Han Kangs teknik är brottstycken, minutiösa beskrivningar som aktiverar våra sinnen. Och det är spännande, jag vill läsa vidare, vill fortsätta lägga pusslet där vissa bitar saknas. Tillsammans blottlägger vi de nationella hemligheterna och samtidigt som jag pusslar med *Jag tar inte farväl* så är jag nyfiken på nästa berättelse från Han Kang. Den ska tydligen bli ljus. Eller åtminstone, ljusare.

Text: Sofia French

Författarporträtt: Paik Dahum

Jag tar inte farväl

Han Kang

Översättning : Anders Karlsson och Okkyoung Park

Natur & Kultur 2024

HAN KANG

Jag
tar.
inte
farväl

NATUR &
KULTUR

Han Kang har fått stora internationella framgångar med sina böcker, främst *Vegetarianen* som under hösten 2023 spelades som pjäs på Dramaten. På svenska finns även *Levande och döda* och *Den vita boken*, av Guardians recensent kallad "en sekulär bönbok".